

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. An poßit quis detestari unum peccatum plus alio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

mentum inferni, quam peccatum, sicque actu conditionato diceret quis contritus, si sese offerret talis occasio, ut vel esset peccandum, vel subeunda poena aeterna, malle hanc subire quam peccare. Imo in perplexo aliquo cum invincibili ignorantia posse peccatum tolli per aliud medium quam per actualem susceptionem alicujus Sacramenti, quod tunc suscipere non potest, deberet poena inferni eligi tanquam medium ad vitandum peccandum, si nimirum ille homo putaret sibi vel moriendum in peccato, vel fidem negandam exempli gratia, aut aliud peccatum committendum.

VIII. Dices, hinc sequi, esse aliquid peccatum, quod non possit quis detestari per attritionem, saltem ex metu & odio gehennae: patet sequela. Ponamus hominem ob timorem gehennae elicere actum quo dicat, *Malo potius peccare, quam pati poenas inferni*, hic homo non posset postea retractare hunc actum per actum attritionis conceptum ex metu gehennae; sibi enim contradiceret, ex una namque parte diceret volo omni modo vitare infernum, & consequenter vitare omne peccatum, ex alia autem dicit malo peccare, quam pati poenas inferni, actus autem qui hunc retractaret deberet dicere, malo pati poenas inferni, quam peccare, ergo ex metu, & odio efficaci gehennae vellet gehennam, quod implicat.

IX. Respondetur, ad detestationem & retractationem actus alicujus non requiritur, ut quis eliciat actum contrarium; nec enim qui dixit mendacium aliquid aut elicit actum odii Dei, debet ut retractet hos actus, dicere ipso facto verum contrarium, aut elicere actum amoris Dei, sed sufficit, ut videns se per hos actus meruisse poenam inferni, ex metu hujus poenae optet nunquam actus illos fuisse.

X. Ulterius addo, quando quis novit, si offerat se ad aliquid patiendum, fore per illam oblationem ut poenam vitet, posse ipsum ex desiderio vitandi poenam illam offerre se ad illam ferendam. Sic si quis novit, si offerat se ad mortem, fore ut mortem vitet, potest se inimico suo ad mortem offerre. Neque hoc est sibi contradicere; nec enim ex metu mortis vult mori, sed sciens oblationem istam esse medium ad fugam mortis, potest ex desiderio fugae mortis, oblationem hanc amplecti. Unde & fatentur omnes posse aliquem ex desiderio salutis & metu gehennae imperare sibi actum contritionis & amoris Dei super omnia, per quem detestetur peccatum super omnia, & consequenter supra ipsam poenam inferni, cum hic sit conceptus & ratio formalis dilectionis Dei super omnia, ut diximus.

SECTIO SECUNDA.

An possit quis detestari unum peccatum plus alio?

I. RATIO dubitandi est, quia superiore sectione diximus contritionem debere detestari peccatum super omnia, ex quo sequi videtur non posse aliquem detestari unum peccatum magis alio, cum quodvis detestetur appetitively super omnia, ergo aequè hoc genere detestationis averfatur peccatum levius ac gravius.

II. Dicendum tamen peccata, quò graviora sunt, saltem ubi excessus est notabilis, eò esse magis

detestabilia: sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis. Unde quando dicitur poenitentia dolor & detestatio peccati super omnia, intelligendum est de omnibus aliis malis praeter peccata, ut bene declarat Suarez hic, disp. tertiâ, sect. decimâ. Ratio est, quia si considerentur peccata prout mala & ingrata Deo, eumque offendunt, cum peccata notabiliter sese sub hac consideratione invicem excedant, sunt etiam materia detestationis diversissimae, licet nullum peccatum sit, quod non debeat quis detestari plusquam omnia alia mala.

Dices: Nullum peccatum est ullâ de causâ eligibile; ergo aequaliter debemus omnia fugere & detestari, alioqui posset unum eligi praeter alio. Respondetur primò: quamvis actu absoluto non sit eligibile unum peccatum praeter alio, actu tamen conditionato id posse contingere; qui actus explicari hoc modo potest, si committendum esset unum ex his peccatis, furto verbi gratia aut homicidio, potius committendum esset levius quam gravius.

Respondetur secundò: Licet in re, & per se loquendo, nunquam ad vitacionem unius peccati necessaria sit commissio alterius, per accidens tamen ex ignorantia invincibili potest aliquando contingere: ponamus enim aliquem perplexum, qui ex una parte putat inevitabiliter se debere audire Sacrum, cum sit dies festus, ex alia autem fore ut parens vel amicus, quem domi habet aegrotum, interim dum ipse abest moriatur defectu auxilii, aut aliud hujusmodi, quod etiam putet esse peccatum, hic posset in hoc casu eligere unum ex his ad vitandum aliud, & consequenter unum peccatum detestari magis alio, nempe id quod in opinione ipsius censetur gravius. Unde cum excessus horum peccatorum sit in opinione ipsius notabilis, peccabit mortaliter si gravius eligat, ut contra Sotum docent Auctores communiter dicentem illum in eo casu solum peccatum venialiter: quod etiam asserit de actu illo conditionato, quo quis diceret, si esset mihi peccandum malle gravius peccatum committere, quam levius.

Quaes: Utrum qui est in hujusmodi perplexitate, peccet eligendo minus? Existimant nonnulli casum implicare, nec posse aliquem in eo statu constitui, ut existimet in utraque parte esse peccatum; lumine enim naturae, inquirunt, apertissimè compertum est, non posse ullum necessitari ad peccatum. Sed P. Sanchez lib. primo de praeceptis Decalogi, cap. undecimo, num. decimo quarto docet quotidianâ experientia constare hujusmodi ignorantiam frequenter inter rusticos inveniri, ut si quis ex una parte putet esse peccatum hodie non audire Sacrum quia est dies festus, ex alia verò esse peccatum deserere gregem curae suae commissum, vel audire Sacrum quia est excommunicatus, aut aliud hujusmodi.

P. Suarez hic, disp. tertiâ, sect. decimâ, num. quarto, & quinto affirmare videtur hujusmodi perplexum peccare, etiam eligendo id quod iudicat minus malum, levius tamen peccare, quam si eligeret gravius: unde & sequitur à fortiori in ipsius sententiâ peccatum, si perplexitas esset de duobus aequaliter malis. Idem sentit P. Granada de actibus humanis, tract. duodecimo, disp. septimâ, sect. secundâ, & alii nonnulli.

Existimo nihilominus cum Sanchez citato, Lugo disp. vigesimâ sextâ de Incarnatione, sect. Probabilissimum decimâ, num. centesimo trigesimo septimo, & aliis,

peccata, quò graviora, eò magis detestabilia.

III. Obicit. Peccata omnia sunt aequaliter detestabilia, cum nullum possit eligi praeter alio.

IV. Contingere potest per accidens ut commissio unius peccati sit ad vitacionem alterius.

V. Virum perplexum eligendo minus peccatum peccet.

VI. Putant aliqui, hujusmodi perplexum peccare, etiam eligendo minus.

est, si utrumque sit æqualiter malum, nullum ab eo committi peccatum.

aliis, in eo casu nullum esse peccatum, si utrumque æqualiter malum sit. Ratio est, quia ut bene notat Sanchez, licet uterque actus liberè tendat in objectum secundum se malum & prohibitum, quodque tale putatur à committente, hæc tamen indifferentia solum constituit actionem liberam in genere entis, non moris, cum tamen utraque libertas requiratur ad malitiam moralem & peccatum.

VIII.
Libertas moralis ferri debet in malum, quod vitari potest.

Confirmatur: Libertas moralis, & qualis requiritur ad peccatum, debet talis esse, quæ feratur in malum, quod vitari potest, alioqui imputari ad culpam non potest; quis enim vitio vertat Petro si necessitaretur ad furandum unum aureum è duobus, quod hunc potius furetur quam alterum planè æqualem, sicut si e contrario necessitaretur ad dandum alterum è duobus in elemosynam, quis dixerit mereri laudem, quod unum det potius quam alium omnino similem. Confirmatur secundò: Alioqui Angeli & Sancti videntes Deum mererentur de facto per actus amoris beatifici, saltem erunt laude digni quod hoc præstent, cum ex visionis non necessitentur nisi ad amorem, quod vero hunc actum numero amoris beatifici eliciant, potius quam alium, probabile est in eorum potestate situm esse; cum enim videant plures actus suos possibiles, antequam eliciantur, nulla apparet ratio cur nequeant se determinare ad individuationem effectus in his actionibus.

IX.
Hic homo nec esset vituperabilis nec reprehensibilis, ergo non peccat.

Secundò probatur: Quisquis peccat est vituperabilis, & reprehensibilis, qui autem è duobus objectis planè æqualiter ex se malis propositis alterum eligit, quam ob causam reprehenditur; quid enim faceret in eo casu, cum alterum facere debeat, certè æquè reprehendi posset Petrus quod sit in hoc loco potius quam in alio omnino simili, quem tamen hoc nomine iuste reprehenderit, cum necessariò sit in aliquo. Ut ergo quis sit laudabilis vel vituperabilis, debet vel esse omnimoda libertas, vel inæqualitas aliqua in objectis, ad quæ est determinatio antecedens, ita ut electio unius præ alio sit in æstimatione morali, aliquo modo diversa.

X.
Ob hoc necessitatur ad peccatum, ergo peccat.

Dices: Est determinatus antecedenter ad peccatum, ut supponitur, sicut Petrus est necessitatus antecedenter ut sit in aliquo loco, quemadmodum ergo Petrus, non obstante illà determinatione præviâ liberè est in hoc vel illo loco in particulari, idque posito quòd necessariò debeat necessitate antecedente esse in altero ex duobus, ita & hic liberè peccat, & consequenter est reprehensione dignus.

XI.
Ad primum dico, necessitari ipsum ad peccandum materialiter non formaliter.

Respondetur distinguendo primum antecedens, est determinatus antecedenter ad peccatum materialiter sumptum concedo antecedens, formaliter sumptum nego: cum enim ad peccatum formaliter committendum requiratur libertas ad non peccandum, hic autem supponatur determinatus, non posset non peccare. Dices, ergo peccat; facit enim id ad quod antè necessitabatur. Respondetur, ante non fuisse necessitatum ad peccandum nisi materialiter, id est ad alteram ex illis actionibus faciendam, quæ in sensu diviso hujus perplexitatis & necessitatis esset peccatum, nunc autem neutra actio est peccatum.

XII.
Si mala sunt inæqualia, à fortiori non peccat eligendo minus.

Hinc à fortiori sequitur, si illa peccata circa quæ est perplexitas, sunt inæqualia, multo minus peccare illum qui eligit id quod putat è duobus levius; quantumcumque enim putet se peccare,

re tamen verà non peccat, sed præstat id quod in his circumstantiis optimum factum judicat. Quare hic homo non habet affectum absolutum ad peccatum, imo si posset vellet neutrum malum facere, cum autem putet alterum necessariò esse faciendum determinat se ad id, quod existimat levius, sicque non vult absolutè peccare, sed posito quòd non possit non peccare, ut ipse putat, vult saltem id quod judicat minus. Unde non magis peccat, quam Joannes qui videns Petrum determinatum ad furandum vel occidendum, suaderet ei ut potius furaretur; sicut enim hic ante consilium Joannis supponitur Petrus determinatus ad peccandum, & hoc posito licitè suadet ei minus, ita supponitur is in altero casu determinatus; ut ipse putat, ad peccatum, quo posito licitè eligit minus, posito quod non possit non peccare.

Verum quidem est, si qui est perplexus ita esset animo affectus, ut sive esset determinatus illo modo sive non, adhuc vellet actionem illam peccaminosam facere, & quasi dicat, verum quidem est, sum determinatus hic ad alterum è duobus, nempe vel ad violandum præceptum Ecclesie, non audiendò Sacrum, vel ad illud audiendum cum excommunicatione, si tamen essem à censurâ expeditus Sacrum nihilominus non audirem, peccaret; jam enim ex parte objecti representat sibi malitiam violandi præceptum Ecclesie in sensu diviso perplexitatis: sicut qui ob invaletudinem non potest audire Sacrum, & consequenter non peccat non audiendo, si tamen esset ita animo affectus, ut diceret, etsi non foret agrotus, se non audirum, peccaret. Ratio est, quia objectum etiam conditionatè voluntatum refundit malitiam in actum, nisi conditio sit talis quæ præscindat objectum ab omni malitiâ, ut contingit in hoc & similibus actibus, si furtum non esset malum ego furarer.

Quæres: Utrum magis detestari quis debeat veniale proprium, quam mortale alienum? Respondetur affirmativè cum Soario hic, disp. 3. sect. decimâ, Cominck disp. secundâ, dub. nono, num. octogesimo tertio, Præposito quæst. 86. num. sexagesimo, & aliis. Ratio est primò, nam juxta Apostolum, Non sunt facienda mala ut eveniant bona, ad Romanos tertio, cum ergo nec pro toto mundo minimum peccatum committi possit ab ullo ad gravissima quæque vitanda in proximo, signum est veniale proprium detestabilius esse alieno mortali. Deinde motivum Charitatis ad hoc peculiari modo tendere videtur, ut quis personæ quam amat præbeat se gratum, sicque studet magis levissima quæque in se fugere, quam ut gravia vitentur in alio; esset enim inordinata Charitas, ut quis amicum offenderet, etiam leviter, ut hac ratione ab alio non offendatur graviter. Unde & Beati ratione ardentis amoris in Deum gravissimè ferrent, si vel minimam in se peccati labem conspicerent, cum tamen non in tanto gradu aliorum peccata averfontur.

XIII.
Quid si ita animo sit affectus, ut dicat etiam si non essem excommunicatus, non audirem Sacrum.

XIV.
Magis debeat quis detestari veniale proprium, quam mortale alienum.